Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/3994

17.7.2024

P9_TA(2023)0267

Skyddet av journalister i världen och Europeiska unionens politik på området

Europaparlamentets resolution av den 11 juli 2023 om skyddet av journalister i världen och Europeiska unionens politik på området (2022/2057(INI))

(C/2024/3994)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter från 1966 och den allmänna kommentaren nr 34 från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter om artikel 19 i denna konvention om åsikts- och yttrandefrihet,

— med beaktande av FN-konventionen mot korruption från 2005 och Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005,

— med beaktande av rapporten från FN:s särskilda rapportör för främjandet och skyddet av rätten till åsikts- och yttrandefrihet av den 13 april 2021 om desinformation och informations- och yttrandefrihet och rapporten från 20 april 2022 Reinforcing media freedom and the safety of journalists in the digital age,

— med beaktande av FN:s handlingsplan om journalisters säkerhet och frågan om straffrihet av den 12 april 2012,

— med beaktande av artikel 4 i tredje Genèvekonventionen rörande ”krigskorrespondenter”, artikel 79 i tilläggsprotokoll I, rörande ”skyddsåtgärder för journalister i väpnade konflikter” och övriga artiklar som skyddar denna yrkesgrupp i egenskap av ”civila” i tider av väpnad konflikt,

— med beaktande av FN:s säkerhetsråds resolution 1738(2006) av den 23 december 2006 om skydd av civilpersoner i väpnade konflikter, där attacker mot journalister i konfliktsituationer fördöms,

— med beaktande av den gemensamma förklaringen från FN:s särskilda rapportör för åsikts- och yttrandefrihet, OSSE:s (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) representant för mediefrihet, Amerikanska samarbetsorganisationens särskilda rapportör om yttrandefrihet och den särskilda rapportören om yttrandefrihet och tillgång till information från Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter av den 20 oktober 2021 om politiker och offentliganställda och yttrandefrihet,

— med beaktande av resultaten av OSSE:s 25:e ministerråd av den 7 december 2018, särskilt beslut nr 3/18 om journalisters säkerhet,

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artikel 10 i EUF-fördraget om definition och genomförande av EU:s politik och verksamhet,

— med beaktande av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artikel 10 om yttrandefrihet,

— med beaktande av EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline, som rådet antog den 12 maj 2014,

— med beaktande av kommissionens handlingsplan för demokratin i Europa av den 3 december 2020 (COM(2020) 0790),

— med beaktande av kommissionens uppförandekod om olaglig hatpropaganda på nätet, som lanserades i maj 2016, och dess sjunde utvärdering av den 7 oktober 2021, som ledde fram till dokumentet Factsheet – 7th evaluation of the Code of Conduct,

— med beaktande av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv av den 27 april 2022 om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt) (COM(2022)0177),

— med beaktande av rådets slutsatser av den 25 maj 2020 om mediekompetens i en värld i ständig förändring,

— med beaktande av förklaringen från unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik av den 3 maj 2022 med titeln ”The safety of journalists is a priority for the European Union”,

— med beaktande av det arbete som utförts av Europarådet för att främja skyddet av journalister och deras säkerhet, särskilt rekommendation CM/Rec(2016)4 från ministerkommittén till medlemsstaterna av den 13 april 2016 om skydd av journalistik och säkerheten för journalister och andra medieaktörer och rekommendation CM/Rec(2018)1 från ministerkommittén till medlemsstaterna av den 7 mars 2018 om mediernas mångfald och insyn i medieägande,

— med beaktande av kommissionens rekommendation C(2021)6650 av den 16 september 2021,

— med beaktande av förklaringen från Europarådets ministerkommitté av den 13 februari 2019 om den ekonomiska hållbarheten hos kvalitetsjournalistik i den digitala eran och dess årsrapport 2022 med titeln ”Defending Press Freedom in Times of Tensions and Conflict”,

— med beaktande av Addis Abeba-förklaringen om erkännande av skämtteckningar som en grundläggande rättighet, som lades fram för Unesco i samband med den internationella pressfrihetsdagen den 3 maj 2019,

— med beaktande av partnerskapsavtalet mellan EU och medlemmar i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillahavsområdet (OSAKS), på initiativ av EU:s och OSAKS chefsförhandlare den 15 april 2021, särskilt artiklarna 9 och 11.2,

— med beaktande av att Nobels fredspris 2021 tilldelades journalisterna Maria Ressa och Dmitri Mouratov från Filippinerna respektive Ryssland, som ett erkännande av deras enastående arbete för att skydda journalisters frihet,

— med beaktande av resolutionen av den gemensamma parlamentariska AVS-EU-församlingen om sociala mediers inverkan på samhällsstyrning, utveckling, demokrati och stabilitet (ACP-EU/102.745/19/fin.) av den 28 november 2019,

— med beaktande av sina resolutioner som lagts fram för diskussion om fall av kränkningar av de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen i enlighet med artikel 144 i arbetsordningen,

— med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

— med beaktande av yttrandet från utskottet för kultur och utbildning,

— med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A9-0206/2023), och av följande skäl:

A. Varje person har rätt till yttrandefrihet, åsiktsfrihet och informationsfrihet. Denna rätt innefattar friheten att utan ingripanden hysa åsikter och frihet att söka, mottaga och sprida upplysningar och tankar genom varje slags uttrycksmedel och utan hänsyn till gränser. Demokratier kan bara fungera när medborgare har tillgång till oberoende och tillförlitlig information och när offentliga myndigheters handlingar granskas på ett ändamålsenligt sätt av medier och andra utomstående observatörer, och alla brott mot de mänskliga rättigheterna avslöjas. Mediernas frihet och mångfald är oumbärliga delar av rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet och möjliggör också demokratiska, fria och deltagande samhällen. Att stärka insynen och den demokratiska ansvarsskyldigheten hör till bland de viktigaste demokratiska uppgifterna för journalister och oberoende medier. Informationsfriheten är en grundläggande rättighet som erkänns i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna. Journalister kan spela en viktig roll för att främja demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

B. En journalist är en person som iakttar, beskriver, dokumenterar, undersöker och analyserar händelser, uttalanden, politik och förslag som kan påverka samhället, i syfte att systematisera denna information och samla och analysera fakta för att informera segment av samhället både online och offline eller samhället som helhet. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter definierar i sin allmänna kommentar nr 34 (2011) journalistik som en funktion som delas av många olika aktörer, inbegripet yrkesmässiga heltidsreportrar och analytiker samt bloggare och andra som engagerar sig i former av egenpublicering i tryck, på internet eller någon annanstans.

C. Stater har skyldigheter att skydda de grundläggande rättigheter som förknippas med journalistik och fria medier, exempelvis rätten till yttrandefrihet och åsiktsfrihet, rätten till liv, rätten till personlig värdighet och rätten till respekt för journalisters korrespondens i dess olika former. I internationell humanitär rätt fastställs skyddet av journalister och krigskorrespondenter och de ges särskilt skydd i väpnade konflikter. I internationell människorättslagstiftning förbjuds alla former av diskriminering utan distinktion av något slag, inbegripet ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller andra åsikter, nationellt eller socialt ursprung och egendom, födelse eller annan status. Att journalister i vissa fall inte får tillräckligt skydd och också att vissa personer i offentligheten visar en alltmer utpräglad fientlighet mot dem, leder till att deras grundläggande friheter avsevärt undergrävs.

D. Journalister och andra mediearbetare har som uppdrag att förse allmänheten med information om allmänna eller specialiserade ämnen av intresse på ett så ansvarsfullt och objektivt sätt som möjligt. Det är viktigt att ta hänsyn till den betydelse för samhället som alla mediearbetare och stödpersonal samt även mediearbetare i lokalpressen och så kallade medborgarjournalister har.

E. Under de senaste åren har det skett en försämring när det gäller pressfriheten och en ökning av antalet fysiska angrepp, trakasserier, även på nätet, och hot som syftar till att tysta och skrämma journalister, särskilt krigskorrespondenter, undersökande journalister som arbetar för att avslöja korruption, människohandel, företagsövergrepp eller missförhållanden mot politiska aktörer och journalister som rapporterar om situationen i vissa totalitära stater eller diktaturer. Allt fler journalister dödas utanför områden med väpnade konflikter. Journalister som rapporterar om lokala händelser utgör den i särklass största delen av offren. Genom att samla in och sprida tillförlitlig information om väpnade konflikter utför journalister ett viktigt uppdrag i allmänhetens intresse. Detta är en situation som kräver skyndsamma åtgärder för att upprätthålla den viktiga roll som oberoende medier spelar för att säkerställa insyn och ansvarsskyldighet.

F. Vissa myndigheter förbjuder avsiktligt åtkomst till konfliktzoner för journalister för att monopolisera den utgående informationen, tysta visselblåsare, dölja kränkningar av de mänskliga rättigheterna och kontrollera den allmänna opinionen. I många fall möter korrespondenter åtskilliga svårigheter och avsiktliga hinder när det gäller att få resa in i ett land eller i specifika områden där konflikter eller svåra kränkningar av de mänskliga rättigheterna äger rum. Oförmågan att få resa in i dessa områden urholkar kvaliteten i rapporteringen av den lokala utvecklingen, vilket möjliggör fler desinformationskampanjer och mer felaktig information i medier både offline och online.

G. De utmaningar som journalister stöter på i utförandet av sitt arbete är många, och omfattar bland annat begränsningar av rörlighet, såsom deporteringar och nekad inresa i ett land eller ett visst område, reseförbud, godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, tortyr, sexuellt våld, särskilt mot kvinnliga journalister, kränkningar av rättssäkerhetsgarantierna, domar på grundval av falska anklagelser, beslag av och skada på utrustning, informationsstöld, olaglig övervakning och kontorsinbrott, skrämsel, trakasserier av familjemedlemmar, dödshot, stigmatisering och smutskastningskampanjer för att misskreditera journalister, rättegångsmissbruk, bortföranden, påtvingade försvinnanden, mord och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

H. Grävande journalister som arbetar för att exponera korruption och i kampen mot organiserad brottslighet är särskilt utsatta. Journalister behöver direkt, omedelbar och obehindrad tillgång till information för att på ett korrekt sätt kunna syna beslutsfattarna i sömmarna.

I. Journalister behöver tillförlitliga källor för sitt undersökande arbete. Visselblåsare är viktiga informationskällor för journalister, bland annat i kampen mot korruption och organiserad brottslighet, och kan spela en viktig roll när det gäller att upptäcka och rapportera oegentligheter och missförhållanden. På så sätt kan de stärka det demokratiska ansvarstagandet och insynen. Ett lämpligt skydd för visselblåsare är en förutsättning för att säkerställa deras ändamålsenlighet. Internationell människorättslagstiftning ger ett starkt skydd till visselblåsare, journalistiska källor och rapportering i allmänhetens intresse.

J. Teknisk innovation har ökat förmågan hos enskilda personer, regeringar och andra aktörer att spionera på journalister, kränka deras rätt till integritet och deras rätt att hålla sina källor konfidentiella, äventyra deras digitala säkerhet och tvångscensurera dem. Sådana attacker kan inbegripa att samla in data olagligt eller i strid mot internationell människorättslagstiftning och integritetsnormer, kompromettera journalisters konton, låsa ute dem från deras konton, utsätta dem för skadlig programvara, göra dem till måltavla för innehåll med hat och våld, smutskasta dem offentligt och samla in och offentliggöra personuppgifter om dem eller deras familjemedlemmar och till och med använda de erhållna uppgifterna för att mörda dem. Övervakning och digitala hot har negativa konsekvenser för pressfriheten världen över och begränsar journalisters förmåga att undersöka och rapportera.

K. Journalister utsätts för allt fler trakasserier och hot mot sin säkerhet och sina liv på onlinebaserade plattformar, däribland forum, sociala medier, e-postmeddelanden och chattar, av personer med onda avsikter och av vissa regeringar, framför allt regeringarna i länder eller regioner där dessa journalister är aktiva och försöker eller lyckas belysa människorättsfrågor, korruption hos regeringar eller företagsaktörer eller sätta fokus på försök att vilseleda den allmänna opinionen genom desinformation, skrämsel och kampanjer med felaktig information.

L. Enligt kommittén för skydd av journalister dödades 67 journalister 2022 och 64 anmäldes som saknade. I enlighet med de data som har offentliggjorts av Reportrar utan gränser har 1 668 journalister blivit dödade i världen mellan 2003 och 2022 i samband med sitt arbete och totalt 533 journalister hejdades 2022 från att göra sitt jobb enligt Reportrar utan gränsers årliga sammanfattning av våld och övergrepp mot journalister 2022. I Unescos rapport om yttrandefrihet 2021–2022 som släpptes den 17 januari 2023 noterades att 86 journalister dödades under 2022, det vill säga en var fjärde dag, vilket är en ökning från totalt 55 mord 2021.

M. Journalisters säkerhet är avgörande för att garantera deras förmåga att utföra sitt arbete på rätt sätt. Staterna ska garantera skydd för alla journalister som verkar inom deras territorium. Det saknas robusta internationella åtgärder för att skydda journalister och hantera straffriheten för brott mot journalister. FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter har efterlyst att en internationell arbetsgrupp ska inrättas för att förebygga, undersöka och lagföra attacker mot journalister.

N. Covid-19-krisen belyser journalisters avgörande roll när det gäller att förse medborgarna med pålitliga och bekräftade uppgifter. Därför krävs det ökade insatser för att garantera journalister och mediearbetare säkra och anpassade arbetsvillkor. Vissa regeringar har utnyttjat covid-19-restriktionerna på ett orättvist sätt för att illegitimt inskränka journalisters arbete, särskilt när det gäller deras rapportering om brott mot de mänskliga rättigheterna.

O. Faktagranskning är en specifik journalistisk aktivitet som innefattar att verifiera fakta eller utmana officiella utläggningar med målet att hantera desinformation eller avslöja felaktig information både offline och online. Faktagranskare verkar i en värld där spridningen av information är omfattande och där algoritmer polariserar debatter. Det riskerar att exponera faktagranskare för attacker på nätet, hot, trakasserier, påtryckningar från offentliga myndigheter och rättegångsmissbruk.

P. Den snabba tillväxten av onlinemedier och sociala medier har förstärkt felaktig information och desinformation samt spridningen av så kallade fake news, som syftar till att misskreditera trovärdiga informationskällor och inrikta sig på journalister, faktagranskare och mediearbetare som strävar efter att begränsa denna spridning. En allt större del av befolkningen använder sig av internet och sociala medier för att hålla sig informerade.

Q. Desinformation och felaktig information kan få allvarliga konsekvenser för skyddet av de mänskliga rättigheterna och kan utgöra ett betydande hot mot de demokratiska värderingarna och individuella friheterna. Falska nyheter spelar på känslor och skapas för att locka uppmärksamhet, och sprids därför lättare och snabbare än icke-falska nyheter. Verksamhet för att bekämpa desinformation anses vara en fråga av allmänt intresse.

R. Enligt kommissionen är politisk journalistik utsatt för särskilt stor risk, eftersom sociala chocker eller kriser ofta ger upphov till statliga åtgärder för att begränsa mediernas frihet, mångfald och oberoende.

S. Attacker, skrämsel, landsförvisning, mord och frihetsberövande när det gäller journalister, skämttecknare, bloggare och mediearbetare fortsätter att vara ett utbrett fenomen, liksom straffrihet för dessa handlingar. Nätmiljöer blir i allt högre grad fientliga miljöer och hatpropagandan och våldet framför allt mot kvinnliga journalister har intensifierats. Dessa brott begränsar allmänhetens förmåga att ta emot korrekt information och idéer och påverkar därför deras rätt till information och deras förmåga att utöva sin rätt till yttrandefrihet och politiskt deltagande. Tillfredsställande arbetsvillkor för journalister inbegriper att undvika otillbörlig inre och yttre press, beroende, sårbarhet och instabilitet, och därmed risken för självcensur.

T. I vissa länder har fängslade journalister ofta nekats rätten till advokat och de utsätts för hot och misshandel under omänskliga förhållanden. Rätten till självständig och transparent tillgång till rättslig prövning är en central del av rättsstatsprincipen och rätten till en rättvis rättegång måste säkerställas i hela världen.

U. Utöver våld mot journalister har skrämsel, trakasserier, mord, strafflöshet och bristen på åtal en förlamande effekt och leder till till självcensur.

V. Insamling av medier, bristande institutionell öppenhet, hatpropaganda och desinformation utnyttjas allt oftare av statliga och i vissa fall icke-statliga aktörer för politiska syften för att öka den sociala polariseringen, framför allt av antidemokratiska politiska rörelser. Dessa metoder används framför allt av totalitära regimer för att kunna behålla makten.

W. Väl finansierade och starka public service-medier kan vara garanter för demokratiska samhällen. Public service-medier och deras journalister har dock mött ett antal växande utmaningar, inbegripet politisk press och marknadspress, samt nedskärningar av statliga utgifter för medietjänster, vilka har förvärrats ytterligare av covid-19-pandemin.

X. Insyn i medieägandet och mediernas finansiering har stor betydelse för att säkerställa mediernas mångfald och en oberoende journalistik. Alla ansträngningar måste göras för att säkerställa att mediesektorn är robust, säkerställa oberoende och öka mediernas frihet och mångfald. Insyn i mediernas finansiering är en viktig faktor för att främja allmänhetens tillit.

Y. Kvinnliga journalister utsätts för könsspecifika former av våld, såsom sexuella trakasserier och trakasserier online. Trakasserier online är ofta mycket sexualiserade och grundas inte på innehållet i de utsattas arbete, utan på deras fysiska egenskaper, kulturella bakgrund eller privatliv. Dessa hot kan leda kvinnliga journalister till självcensur och ha en förlamande effekt på press- och yttrandefriheten. Experter har konsekvent funnit bevis för att kvinnor är i minoritet i mediesektorerna, i synnerhet i kreativa roller, och att de är kraftigt underrepresenterade på högre beslutsfattande nivå. Flera länder avskräcker eller till och med förbjuder kvinnor att göra karriär inom journalistik. Kvinnofientligt beteende och könsbaserat våld mot kvinnliga journalister på nätet får inte tolereras eller normaliseras. Sexistisk hatpropaganda är stigmatiserande, genererar rädsla och skam samt psykologisk och yrkesrelaterad skada och skadat anseende och ger dessutom upphov till oro kring digital integritet och säkerhetshot. I extrema fall kan internetbaserade hot som inte är kriminaliserade eskalera till fysiskt våld, trakasserier och övergrepp av journalister i offlinesammanhang.

Z. Den diskriminering som journalister möter kan ta sig uttryck i förhållande till deras kön, ras, etnicitet, religion, tro, ålder, klass, sexuell läggning eller könsidentitet. Risken för nätattacker är större för journalister som är hbtqi-personer. Nätattacker förvärrar ofta säkerhetshoten offline. Dessa hot kan leda till självcensur och ha en förlamande effekt på press- och yttrandefriheten.

AA. I många länder används strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt (munkavleprocesser) av politiska och ekonomiska aktörer i syfte att tysta kritiska röster eller skrämma journalister till att stoppa undersökningar av korruption och andra frågor i allmänhetens intresse. Munkavleprocesser utgör ett allvarligt hot mot yttrande- och informationsfriheten, eftersom journalister kan förhindras från eller straffas för att de tar upp frågor av allmänt intresse. Det är särskilt vanligt i länder med lagar om ärekränkning eller förtal som är lättare att missbruka och i länder som styrs av auktoritära regimer. Länder utanför EU och deras ombud är för närvarande engagerade i munkavleprocesser mot europeiska journalister inom EU:s nationella jurisdiktioner.

AB. FN:s handlingsplan om journalisters säkerhet och frågan om straffrihet har som mål att skapa en fri och trygg miljö för journalister och mediearbetare, både i konfliktsituationer och situationer utan konflikt, i syfte att stärka freden, demokratin och utvecklingen i hela världen. Dedikerade tillfredsställande ekonomiska och mänskliga resurser behövs för ett korrekt genomförande av FN:s handlingsplan.

AC. Spridningen av felaktig information, fake news, propaganda och desinformation skapar ett klimat av global skepsis bland befolkningen när det gäller information i allmänhet, som exponerar journalister för misstro och utgör ett hot mot informationsfrihet, demokratiska debatter och oberoende medier, och har ökat behovet av högkvalitativa mediekällor. Det har inte gjorts tillräckligt för att skydda journalister och medborgare från propaganda, fake news och desinformation online.

AD. Dataanalys och algoritmer påverkar i allt större utsträckning den information som görs tillgänglig för medborgarna. Flera länder har antagit lagar under förevändningen att de vill bekämpa it-brottslighet, samtidigt som pressfriheten i själva verket hämmas genom att de inriktar sig på oberoende och kritiska journalister. Journalister har frihetsberövats, tvingats i exil och torterats för att ha rapporterat om korruption och andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

AE. Partnerskapet för information och demokrati, som samlar mer än 50 av världens stater har begärt att det inrättas demokratiska skyddsåtgärder i kommunikations- och informationsutrymmet och har erkänt varje medborgares rätt till tillförlitlig information. Detta partnerskapet har utvecklat en rad rekommendationer för att ta itu med problemet med det informationskaos som EU skulle kunna utnyttja för att stödja insatserna i demokratiska länder utanför unionen.

AF. Ett växande antal europeiska journalister tvingas resa till konfliktområden utan försäkring eftersom försäkringsbolagen vägrar att skydda deras vistelse.

AG. Europaparlamentets Daphne Caruana Galizia-pris, som inrättades i december 2019 till minne av Daphne Caruana Galizia, en maltesisk undersökande antikorruptionsjournalist och bloggare som dödades i en bilbombsattack 2017, belönar varje år enastående journalistik som främjar eller försvarar Europeiska unionens centrala principer och värderingar, däribland mänsklig värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter,

1. Europaparlamentet understryker och insisterar på att alla människor har rätt till yttrandefrihet, åsiktsfrihet och informationsfrihet, och att denna rättighet innefattar friheten att utan ingripanden hysa åsikter och frihet att söka, mottaga och sprida upplysningar och tankar genom varje slags uttrycksmedel och utan hänsyn till gränser, såsom föreskrivs i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna. Parlamentet påminner om den viktiga roll som journalister kan spela för att främja och skydda demokratiska värden, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Parlamentet understryker behovet av att skydda journalister mot alla former av våld enligt EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati för 2020–2024.

2. Europaparlamentet påminner om att demokrati inte kan fungera utan tillgänglig och åtkomlig tillförlitlig information både online och offline. Parlamentet betonar vikten av att skydda journalisternas oberoende, yttrandefriheten, säkerställa mediernas mångfald och bevara den grundläggande rättigheten för alla medborgare att informeras.

3. Europaparlamentet påminner om att friheten att utöva journalistik utan illasinnade och avsiktliga begränsningar vittnar om demokratins värden och att möjligheten att obehindrat utöva journalistik därför bidrar till de demokratiska värderingarna.

4. Europaparlamentet fördömer alla brott, inbegripet fysiska angrepp, kidnappning, tortyr, skrämsel och hatpropaganda, mot journalister, mediearbetare och tillhörande personal världen över, inbegripet i EU. Parlamentet uttrycker sin oro över den höga nivån av straffrihet världen över för dessa brott och anser att de ansvariga ska hållas ansvariga genom oberoende och effektiva utredningar i rätt tid i linje med internationella åtaganden och rättsstatsprincipen. Parlamentet understryker offrens och deras familjers rätt att få tillgång till lämpliga rättsmedel och ett juridiskt biträde under det rättsliga förfarandet.

5. Europaparlamentet fördömer med kraft allt godtyckligt frihetsberövande av journalister och allt tillfälligt frihetsberövande baserat på politiska kriterier eller på otillbörliga metoder. Parlamentet begär att alla journalister som fängslats utan bevis på att de personligen varit involverade i något brott respektive utan formella anklagelser omedelbart och villkorslöst ska släppas fria. Parlamentet uppmanar berörda myndigheter att låta bli att också behandla anhöriga till misstänkta journalister såsom potentiellt misstänkta och att inte påföra dem administrativa eller andra sanktioner.

6. Europaparlamentet beklagar att 67 journalister dödades i världen under 2022 enligt kommittén för skydd av journalister, utöver de som hotades eller utsattes för våld eller godtyckligt frihetsberövande. Parlamentet hyllar alla dem som har förlorat livet och drabbats av attacker i utövandet av sin yttrandefrihet både online och offline och stöder alla dem som har modet att tala öppet om orättvisa, korruption och laglöshet. Parlamentet betonar att brott mot journalister och mediearbetare bör utredas av Internationella brottmålsdomstolen, när de omfattas av dess jurisdiktion, och uppmanar EU och medlemsstaterna att tillhandahålla det stöd som krävs för utredningen.

7. Europaparlamentet påminner om den viktiga roll som journalister, inbegripet politiska och undersökande journalister som avslöjar kränkningar av de mänskliga rättigheterna, spelar genom att samla in tillförlitlig och relevant information, granska myndigheters och valda tjänstemäns verksamhet och avslöja överträdelser av nationell och internationell rätt, ekonomiska brott och företagsbrott, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten, statligt förtryck, korruption, kriminella nätverk och verksamhet, miljöbrott och alla typer av kränkningar av de mänskliga rättigheterna, vilket bidrar till nödvändiga kontroller och motvikter för att ställa dem som är ansvariga för kränkningar, inbegripet personer vid makten, till svars. Parlamentet framhåller att detta arbete utsätter journalisterna för ökad personlig risk.

8. Europaparlamentet upprepar sin fortsatt djupa oro över situationen för mediefriheten i världen mot bakgrund av de övergrepp och angrepp som fortfarande begås mot journalister och mediearbetare i många länder samt den ökande misskrediteringen av dem, vilket har negativa konsekvenser för det journalistiska arbetet, särskilt när det gäller den politiska, grävande och gränsöverskridande journalistiken. Parlamentet uttrycker särskild oro över situationen för journalister och medieorganisationer i länder som enligt Reportrar utan gränser befinner sig i de värsta situationerna i världen. Parlamentet beklagar de utbredda övergrepp, både online och offline, och den censur som journalister utsätts för, bland annat på grund av sexuell läggning, kön och könsidentitet i många länder.

9. Europaparlamentet understryker den viktiga roll som journalister spelar genom att rapportera om protester och demonstrationer och begär att de skyddas så att de kan utföra sitt arbete utan rädsla, repressalier eller trakasserier. Parlamentet är oroat över de ökade restriktionerna och repressalierna som syftar till att krossa offentliga protester, vilket även omfattar att undertrycka all rapportering från journalister och oberoende övervakare.

10. Europaparlamentet upprepar sin oro över bristen på specifika rättsliga eller politiska ramar som skyddar journalister och mediearbetare mot våld, hot och skrämsel i hela världen och behovet av att bekämpa straffrihet för gärningsmännen. Parlamentet fördömer att offentliga personer och företrädare för myndigheter talar nedsättande om journalister offentligt, eftersom detta undergräver förtroendet för medierna i hela samhället.

11. Europaparlamentet understryker myndigheternas skyldighet att skydda yttrandefriheten och journalisters säkerhet och uppmanar länder i hela världen att anta lagstiftning och politik som bygger på journalisters erfarenheter, i enlighet med internationell rätt och internationella normer, i syfte att tillhandahålla den rättsliga miljön för att förebygga, skydda och kraftfullt lagföra fall av förtryck av journalister och säkerställa lämplig utredning och uppföljning, inbegripet tillämpning av ändamålsenliga, proportionella och avskräckande sanktioner. Parlamentet uppmanar med kraft myndigheterna att göra sitt yttersta för att förhindra sådant våld, se till att ansvar utkrävs och att straffrihet avskaffas.

12. Europaparlamentet beklagar djupt att journalister och mediearbetare ofta har osäkra och försämrade arbetsvillkor, vilket äventyrar deras förmåga att arbeta i en trygg och tillåtande miljö. Parlamentet betonar att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt unga journalister och frilansjournalister och påminner om medieorganisationernas aktsamhetsplikt gentemot de journalister och mediearbetare med vilka de arbetar. Parlamentet understryker att tillfredsställande arbetsvillkor för journalister och mediearbetare är avgörande för att främja journalistik av hög kvalitet, göra det möjligt för journalister att uppfylla sina uppdrag och upprätthålla rätten till information och rätten att informeras. Parlamentet uppmanar myndigheterna att upprätta nationella handlingsplaner, i nära samarbete med journalistorganisationer, för att förbättra journalisternas arbetsvillkor och skydda journalister mot fysiskt och psykiskt våld.

13. Europaparlamentet anser att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att säkerställa kontinuiteten i journalisters och mediearbetares arbete i konfliktzoner, eftersom de ofta är ekonomiskt förhindrade att fortsätta sitt viktiga arbete till följd av konflikterna. Parlamentet anser att journalister som reser till konfliktområden bör få lämplig försäkring.

14. Europaparlamentet understryker att medieorganisationerna bör ge journalister nödvändig utbildning, särskilt inom säkerhet och första hjälpen. Parlamentet uppmanar företag, särskilt i den digitala sektorn, att iaktta effektiv och grundlig tillbörlig aktsamhet för att förhindra eller mildra negativa konsekvenser för yttrandefriheten, mediernas mångfald och journalisters rättigheter i länder utanför EU.

15. Europaparlamentet påminner om skyldigheten att skydda yttrandefriheten, även för satiriker och skämttecknare eftersom de tillhandahåller information, främjar demokratiska värden och försvarar de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, samtidigt som de protesterar mot brott, korruption och maktmissbruk, samt belyser och bekämpar censur och kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

16. Europaparlamentet beklagar de ökade försöken från religiösa och statliga myndigheters sida att begränsa yttrandefriheten och kritiken under förevändning av att man tillämpar religiösa lagar eller hädelselagar, särskilt när det gäller satir eller kritik i form av journalistiskt eller kreativt arbete och uttryck.

17. Europaparlamentet understryker vikten av att garantera säkerheten och välbefinnandet för faktagranskande journalister, som är särskilt utsatta på grund av att de avslöjar felaktig information, desinformation och spridare av propagande, och därmed ofta avslöjar fakta som personer med stor möda har försökt dölja eller förvränga. Parlamentet uppmanar kommissionen att utveckla verktyg för att ta itu med denna fråga, exempelvis en rättslig ram för utsatta mediebolag, och effektiva sätt för dem att utöva sin verksamhet.

18. Europaparlamentet påpekar att säkerställandet av källors konfidentialitet är en förutsättning för undersökande journalistik och en oberoende press och att visselblåsare har visat sig vara en viktig källa för att främja transparens och ansvarsskyldighet. Parlamentet betonar därför den roll som visselblåsare kan spela i kampen mot korruption från statliga och icke-statliga aktörer och för att hålla allmänheten informerad. Parlamentet uttrycker sitt stöd för det arbete som visselblåsare och deras utgivare gör när det gäller att avslöja missbruk runtom i världen.

19. Europaparlamentet beklagar att det saknas tillförlitliga uppgifter om situationen för journalister i fientliga arbetsmiljöer. Parlamentet hyllar organisationer som Reportrar utan gränser, Kommittén för skydd av journalister, Frontline, Internationella journalistfederationen och Internationella konsortiet för undersökande journalistik, för att bara nämna ett fåtal, för deras stöd för journalister och mediearbetare i farliga situationer som skulle kunna hota deras säkerhet och välbefinnande. Parlamentet uppmanar kommissionen att utveckla helhetsinriktade och sofistikerade metoder för att försöka hitta sätt att samla in uppgifter över längre tidsperioder och för olika typer av kränkningar mot journalister. Parlamentet begär att det, i samarbete med journalistorganisationer, utvecklas effektiva verktygslådor för övervakning och att Europeiska utrikestjänsten fortsätter att regelbundet rapportera till parlamentet om den globala situationen avseende mediefrihet och kränkningar av journalisters rättigheter i hela världen.

20. Europaparlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag alla försök att tysta oberoende medier eller undergräva deras frihet och mångfald och begränsa allmänhetens tillgång till tillförlitlig information genom att stänga ned internet, utöva olaglig och/eller oproportionferlig övervakning, blockera eller filtrera onlineinnehåll genom illegitima och urskillningslösa begäranden till plattformar om att avlägsna innehåll eller blockera webbplatser för kommunikation och sociala medier. Parlamentet varnar för metoder som indirekt undertrycker sådana medier genom ekonomiskt stöd och fördömer särskilt försök att kontrollera public service-medier. Parlamentet beklagar att vissa länder utanför EU har antagit så kallade lagar om utländska agenter som används för att tysta och hämma journalistik. Parlamentet uppmanar regeringarna att verkligen bekämpa kränkningar och inte missbruka skyddsåtgärder för att kväva yttrandefriheten eller möjliggöra censur. Parlamentet rekommenderar regeringarna att tillåta frihet för social och politisk dialog och kritik. Parlamentet påminner om att koncentrationen av medieägande, enligt vad som har uppgetts av FN:s särskilda rapportör för yttrandefrihet, är en praxis som strider mot demokrati och mångfald, eftersom den hindrar de olika samhällssektorerna från att uttrycka olika åsikter.

21. Europaparlamentet fördömer den ökande användningen av övervakningsutrustning och spionprogram för att övervaka, stoppa eller censurera journalisters arbete. Parlamentet fördömer statliga och privata aktörers inblandning i denna olagliga övervakning, som bland annat kränker rätten till integritet och skyddet av journalisters källor. Parlamentet anser att alla påståenden om olaglig övervakning av journalister bör vara föremål för oberoende utredning och lagföring, och att förövarna bör hållas ansvariga. Parlamentet understryker vikten av att erbjuda rättsmedel till journalister som olagligt har varit måltavlor för spionprogram. Parlamentet efterlyser ett strängt verkställande och en sträng övervakning av EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden så att ingen EU-export kan ske som gör det möjligt för auktoritära regimer att på ett godtyckligt sätt göra journalister till måltavlor eller attackera dem.

22. Europaparlamentet fördömer användningen av munkavleprocesser för att tysta eller skrämma journalister och mediebolag, även av myndigheter i länder utanför EU mot EU-baserade journalister och medier, och för att skapa ett klimat av rädsla för att undertrycka deras rapportering. Parlamentet välkomnar i detta avseende kommissionens förslag till direktiv mot munkavleprocesser som inriktar sig på journalister i EU. Parlamentet begär att denna lagstiftning i tillfredsställande grad ska omfatta den yttre dimensionen av munkavleprocesser för att skydda EU-baserade journalister från missbruk av rättsprocesser på initiativ av myndigheter från länder utanför EU eller deras ombud. Parlamentet ber i detta avseende kommissionen och utrikestjänsten att uppmuntra länder utanför EU, särskilt likasinnade partner som ännu inte har gjort detta, att ta liknande initiativ på nationell nivå och engagera sig i denna fråga på internationell nivå. Parlamentet begär att EU tillhandahåller rättsligt stöd och annat stöd till journalister som är måltavlor för munkavleprocesser samt att EU ska arbeta med partner för att utveckla omfattande riktlinjer för åklagare som hanterar munkavleprocesser och tillhandahålla utbildning i frågan till åklagare och domare. Parlamentet anser att EU måste föregå med gott exempel och leva upp till sina nationella mediepolitiska ambitioner på ett helt enhetligt och konsekvent sätt för att förbättra sin externa styrning. Parlamentet välkomnar i detta sammanhang antagandet av rättsakten om digitala tjänster ([1]) och begär att effektiva åtgärder införs i de nyligen offentliggjorda förslagen till ett direktiv mot ”strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt” (direktivet mot munkavleprocesser) (COM(2022)0177) och den europeiska mediefrihetsakten (COM(2022)0457), vilka är tecken på att EU intar en mer robust hållning i mediepolitiken. Parlamentet anser att dessa åtgärder skulle kunna inspirera andra regioner i världen och bidra till att fastställa positiva globala standarder. Parlamentet påminner om Europarådets rekommendationer om förtal ([2]), som inbegriper vägledning om hur proportionerliga sanktioner och respekt för mänskliga rättigheter ska säkerställas.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster) (EUT L 277, 27.10.2022, s. 1).

([2]) Europarådet, Decriminalisation of defamation: Council of Europe guidance on proportionality of laws and conformity with human rights, 13 juli 2018.

23. Europaparlamentet välkomnar åtgärder för att öka medvetenheten om hela utbudet av EU:s internationella skyddsmekanismer och skyddsverktyg och andra internationella skyddsmekanismer och skyddsverktyg som snabbt kan användas till stöd för journalister i fara, och som redan finns tillgängliga för EU:s och FN:s personal, organisationer som arbetar för skydd av journalister och organisationer i det civila samhället. Parlamentet anser att EU kan öka sin närvaro när det gäller att skydda journalister utomlands genom sina delegationers arbete, både genom att arbeta direkt med journalister och genom sina kommunikationsstrategier för att se till att de är kända och tillgängliga för journalister även i avlägsna områden och genom att stödja och främja befintliga internationella varningsmekanismer för journalister i fara. Parlamentet efterlyser en förstärkning av dessa skyddsmekanismer och skyddsverktyg med ett jämställdhetsperspektiv och en ökning av finansieringen från EU och medlemsstaterna. Parlamentet betonar behovet av att utrikestjänsten och EU:s delegationer har tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser i detta avseende.

24. Europaparlamentet uppmanar EU:s institutioner att främja användningen av mediekompetens som ett verktyg för att stödja medborgarnas och samhällenas bredare förståelse av journalistikens roll i samhället och främja utbytesprogram för journalister. Parlamentet efterlyser särskilt främjande av program och politik som syftar till att främja journalisters och medieaktörers medie- och nyhetskompetens. Parlamentet anser att en förstärkning av journalistiken är nödvändig för att förhindra desinformation, polarisering och våld och kan stärka demokratier genom att möjliggöra politiskt deltagande. Parlamentet betonar att det är viktigt att journalister garanteras de nödvändiga förutsättningarna för att bidra till en öppen, fri och rättvis offentlig debatt, som är en viktig aspekt för att hjälpa samhället att motverka desinformation, informationsmanipulering och inblandning. Parlamentet upprepar sin uppmaning att medieutbildning bör inkluderas i formella och informella sammanhang, även genom utbildningsplaner, för att främja mediekompetens och mediefärdigheter samt gynna och stödja kritiskt tänkande. Parlamentet ser i detta avseende fram emot kommissionens halvtidsöversyn av handlingsplanen för digital utbildning (2012–2027). Parlamentet konstaterar att behovet av att säkerställa mediefrihet bör ingå i EU:s partnerskapsprogram med länder utanför EU.

25. Europaparlamentet insisterar på att det behövs en förbättring av samarbetet mellan onlineplattformar, regeringar och brottsbekämpande myndigheter för att på ett effektivt sätt ta itu med spridningen av budskap som uppmuntrar till hat och våld mot journalister och mediearbetare, med beaktande av att kvinnor är särskilt utsatta. Parlamentet betonar att åtgärder måste vidtas för att skydda journalister från onlinebaserat och könsbaserat våld på sociala medier och andra digitala plattformar. Parlamentet uppmanar plattformar att skyndsamt avlägsna sådana kommentarer eller reaktioner online som trakasserar journalister, uppmanar till våld och hat eller undergräver journalisters säkerhet. Parlamentet uppmanar med kraft myndigheterna utanför EU att utreda och lagföra fall av trakasserier och övergrepp online för att ställa de ansvariga till svars.

26. Europaparlamentet understryker att hatpropaganda och diskriminering i media, både online och offline, samt it-relaterat våld mot journalister på senare år har blivit allt mer utbrett, vilket hotar mediefriheten, yttrande- och informationsfriheten och mediepluralismen. Parlamentet påminner om att hatpropaganda online kan uppmana till våld offline och trakasserier online. Parlamentet betonar att särskilt kvinnliga journalister också utsätts för sexuella trakasserier och sexuellt våld och löper mycket större risk för att utsättas för trakasserier online än deras manliga kollegor. Parlamentet uppmanar EU och medlemsstaterna att utöva politiska och diplomatiska påtryckningar för att förändra den politik och de metoder som länder utanför EU tillämpar för att avskräcka, eller till och med förbjuda, kvinnor från att arbeta inom journalistik.

27. Europaparlamentet uppmanar EU:s delegationer och EU-medlemsstaternas diplomatiska uppdrag att tillämpa EU:s riktlinjer för de mänskliga rättigheterna på yttrandefrihet online och offline på ett robust, enhetligt och konsekvent sätt eftersom de avser skyddet av journalister och försvaret av pressfriheten. Parlamentet uppmanar med kraft utrikestjänsten, sina delegationer och medlemsstaterna att göra alla ansträngningar för att främja, utnyttja och dela exempel på god praxis, särskilt med EU-tjänstemän före uppdrag i länder utanför EU. Parlamentet uppmuntrar EU:s delegationer i länder utanför EU att delta i informationskampanjer för att öka medvetenheten om farorna med falska nyheter och förse allmänheten med verktyg för att identifiera dem och söka tillförlitliga informationskällor.

28. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att, i de mänskliga rättigheternas intresse, alltid göra en avvägning mellan alternativen offentliga åtgärder och tyst diplomati. Parlamentet understryker vikten av att öka det civila samhällets förståelse av EU-delegationernas arbetssätt när det gäller utövandet av journalistik och yttrandefrihet. Parlamentet uppmuntrar i detta avseende EU-delegationerna att i möjligaste mån göra fler offentliga uttalanden, både i förebyggande syfte och som svar på allvarliga kränkningar eller begränsningar av rätten till åsikts- och yttrandefrihet i världen, särskilt i fall av angrepp på och frihetsberövande av journalister i länder utanför EU.

29. Europaparlamentet anser att EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter som en av sina största prioriteringar bör garantera säkerheten för journalister, mediearbetare och tillhörande personal i deras förbindelser med myndigheter i länder utanför EU. Parlamentet anser att mer skulle kunna göras i detta avseende. Parlamentet insisterar bestämt på att vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik i högre grad bör uppmärksamma specifika fall av olagliga gripanden och lagföring av journalister och begränsningar av deras rättigheter samt behovet av att undvika passivitet när det gäller att skydda journalister vars liv är i omedelbar fara.

30. Europaparlamentet uppmanar utrikestjänsten att inrätta en beredskapsplan som ska följas av EU:s delegationer med en rad skyddsverktyg, till exempel att utfärda förklaringar, reagera på offentliga smutskastningskampanjer, samordna rättegångsövervakning, besöka fängelser, besöka riskutsatta journalister i deras hem eller på kontoret, skyndsamt ta upp ärenden med myndigheter, använda bilaterala dialoger för att uttrycka oro kring pressfrihet, underlätta möjligheter till vila och återhämtning för riskutsatta eller traumatiserade journalister, tillhandahålla stöd för tillfällig förflyttning och/eller evakuering, tillhandahålla fysisk ledsagning i extrema situationer och sträva efter att främja journalister och bygga upp kapaciteten hos lokala brottsbekämpande myndigheter, rättsliga myndigheter och statliga myndigheter för att skydda journalister, även genom att kräva full ansvarsskyldighet för kränkningar av pressfriheten. Parlamentet anser att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt journalister som hålls som gisslan samt åt skyddet av familjemedlemmar till utsatta journalister. Parlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att stödja initiativ som syftar till att varna mediearbetare för omedelbara hot i länder utanför EU på ett målinriktat och snabbt sätt och att ta fram skräddarsydda riktlinjer för journalister. Parlamentet påminner medlemsstaterna om att humanitära visum kan användas som en mekanism för trygghet och skydd för journalister i fara. Parlamentet betonar vikten av att underlätta och stödja riskutsatta journalister, inbegripet genom en omplaceringsprocess, stödja deras arbete i exil och fortsätta att stödja journalister som flyr från statsunderstödd censur och propagandakampanjer genom att hjälpa dem att byta territorium och fortsätta att arbeta från en säker plats eller flytta deras oberoende medier från deras land så att de fortsatt kan tillhandahålla fritt rapporterad och tillförlitlig information.

31. Europaparlamentet understryker betydelsen av att främja utbildning och medvetenhetshöjande åtgärder för förebyggande av våld mot journalister i utövandet av deras arbete på alla nivåer i samhället och inom regeringar. Parlamentet uppmanar med kraft utrikestjänsten att utveckla en strukturerad strategi för att stödja journalister som möter digitala hot. Parlamentet anser i detta avseende att EU-delegationernas kapacitet att hantera denna fråga bör stärkas, även genom stöd för tillgång till utbildning för journalister för att öka deras medvetenhet om förebyggande digital säkerhet och god praxis. Parlamentet betonar att beredskapsplaner måste upprättas för situationer då den digitala säkerheten åsidosätts i kommunikationer, och begär att de psykologiska konsekvenserna av trakasserier online av journalister åtgärdas. Parlamentet understryker vikten av att säkerställa att EU:s stöd för medieutveckling inte begränsas till utbildning av journalister och mediearbetare utan också omfattar förvärv av teknisk yrkesutrustning. Denna begäran framförs regelbundet av oberoende journalister utanför EU.

32. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att också ytterligare stärka sitt stöd till kapacitetsuppbyggnad genom att bistå länder utanför EU med att anta rättsliga ramar som främjar mediepluralism, skydd av journalister, yttrandefrihet och informationsfrihet online och offline, och genom att se till att alla attacker mot journalister utreds och lagförs och att lämpliga skyddsmekanismer införs. Parlamentet begär i detta syfte stöd för att främja en kontinuerlig utveckling av kompetenser och färdigheter i alla yrken som är relevanta för skyddet av journalister och andra mediearbetare i partnerländer, särskilt brottsbekämpande myndigheter, domare och åklagare, samt alla relevanta myndigheter som är involverade i digital säkerhet.

33. Europaparlamentet uppmanar utrikestjänsten att uppmuntra diskussioner mellan brottsbekämpande enheter och journalister för att möjliggöra oinskränkt rapportering och annan medieverksamhet som täcker protester eller demonstrationer i länder med EU-delegationer och fastställa en gemensam förståelse av journalisters rättigheter.

34. Europaparlamentet understryker behovet av förstärkt multilateralt engagemang och samordning kring säkerheten för och ett effektivt skydd av journalister, mediearbetare och tillhörande personal, i syfte att inrätta en omfattande politisk strategi som omfattar pelarna förebyggande, skydd och lagföring. Parlamentet betonar att EU måste föregå med gott exempel och upprätthålla och stärka sitt åtagande för skyddet av journalister och åsikts- och yttrandefriheten, samt bekämpa straffrihet för brott mot journalister, mediearbetare och tillhörande personal som en av sina främsta prioriteringar och att i detta syfte leda en pakt och samarbeta med andra demokratier och likasinnade partner.

35. Europaparlamentet uppmanar EU-delegationerna, EU-medlemsstaternas diplomatiska uppdrag och likasinnade partner att på ett proaktivt ha kontakter med och stödja journalister och oberoende medier i länder utanför EU i syfte att stödja deras arbete och arbetsvillkor, göra regelbundna bedömningar av pressfrihetsmiljön i varje respektive land, inbegripet pågående eller framväxande risker för journalister samt söka sätt att införa antingen åtgärder som skulle kunna förhindra att kränkningar sker eller skyddsåtgärder, inbegripet genom att ge påvisbart och synligt moraliskt stöd till riskutsatta journalister och oberoende medier. Parlamentet rekommenderar att det inrättas en kontaktpunkt där journalister kan söka skydd och stöd och som övervakar våldet.

36. Europaparlamentet uppmanar rådet och utrikestjänsten att utfärda riktade sanktioner inom ramen för EU:s sanktioner avseende mänskliga rättigheter (EU:s Magnitskij-akt) mot enskilda personer och enheter som är ansvariga för kränkningar av journalisters och mediearbetares mänskliga rättigheter.

37. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja hållbara åtgärder i alla sina avtal och partnerskap med länder utanför EU i syfte att skydda, finansiera och stödja mediepluralism och oberoende journalistik. Parlamentet påminner i detta syfte om människorättsklausulens centrala betydelse i EU:s bilaterala avtal och begär att särskild uppmärksamhet ägnas åt allvarliga kränkningar av journalisters rättigheter vid aktivering och tillämpning av denna klausul. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att anslå medel i detta syfte, bland annat genom att öka anslaget för det tematiska programmet för mänskliga rättigheter och demokrati i instrumentet för grannskap, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen (NDICI).

38. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att säkerställa att EU:s finansieringsprogram är kända och tillgängliga för lokala civilsamhällesorganisationer som är aktiva inom journalisters säkerhet och yttrandefrihet och, när så är lämpligt, uppmuntra och stödja dem för att ansöka till sådana program och att spela en ledande roll för att utforma och genomföra relevanta projekt. Parlamentet understryker behovet av att säkerställa en balans mellan EU:s finansiering av projekt för att främja journalisters säkerhet och stödja medieutveckling, i linje med NDICI:s tematiska program för mänskliga rättigheter och demokrati och dess fleråriga vägledande programplanering och tillhörande indikatorer. Parlamentet upprepar sin uppmaning om att förenkla ansökningsprocessen för att göra den mindre byråkratisk.

39. Europaparlamentet påminner om att framsteg inom medie- och yttrandefriheten är en avgörande del av EU:s anslutningsprocess. Parlamentet påminner om att kandidatländer med solida och konkurrensutsatta mediemiljöer är mer benägna att snabbt gå framåt i förhandlingarna om EU-anslutning. Parlamentet välkomnar i detta avseende det stöd som kanaliseras genom det europeiska initiativet för demokrati, men anser att fler åtgärder måste vidtas för att främja oberoende journalistik på områden som påverkas av fientliga utländska aktörer. Parlamentet efterlyser därför på nytt en särskild europeisk fond för demokratiska medier för att stödja oberoende journalistik i utvidgningsländer, Europas grannländer och kandidatländer.

40. Europaparlamentet efterlyser en lämplig och hållbar rättslig ram som inrättar en mekanism för skydd av utrymmet för fri information på grundval av ömsesidiga krav på öppenhet. Parlamentet anser att detta system för skydd av demokratiska informationsutrymmen bör bygga på två pelare: 1) Likabehandling – för alla audiovisuella medier som sänder i EU. 2) Ömsesidighet – öppenhet i det offentliga rummet för programföretag i länder utanför EU.

41. Europaparlamentet anser att EU:s program, fonder och initiativ såsom Kreativa Europa, handlingsplanen för medier och den audiovisuella sektorn, övervakningsverktyget för mediepluralism, EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline och EU:s mekanism för människorättsförsvarare bör utnyttjas fullt ut i EU:s externa styrning i syfte att ge riktat stöd till medie- och nyhetsorganisationer i länder utanför EU, utan att detta påverkar medieorganisationernas uppfyllande av aktsamhetsplikten gentemot sina journalister, i synnerhet genom att följa punkt 16 i Europarådets rekommendationer om skydd av journalistik och säkerhet för journalister och andra medieaktörer ([3]) och 2021 års rekommendation från kommissionen om journalisters skydd, säkerhet och egenmakt.

42. Europaparlamentet uppmanar med kraft till ökat stöd för finansieringsprogram, förklaringar och offentliga evenemang som syftar till att förstärka övervakningen och skyddsmekanismerna på FN-nivå och i regionala människorättsliga mekanismer, inbegripet den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna i samråd med journalister och organisationer i det civila samhället som stöder journalister. Parlamentet välkomnar arbetet inom ramen för FN:s särskilda förfaranden för att ta itu med hot mot journalister, däribland rekommendationen från FN:s särskilda rapportör om främjande och skydd av rätten till åsikts- och yttrandefriheten om att, bland annat, inrätta en internationell arbetsgrupp för förebyggande, utredning och lagföring av attacker mot journalister samt att aktivt överväga möjligheten att ha en särskild FN-representant för skydd av journalister runtom i världen.

43. Europaparlamentet välkomnar arbetet i partnerskapet för information och demokrati, som samlar mer än 50 av världens stater, och som har begärt att det inrättas demokratiska skyddsåtgärder i kommunikations- och informationsutrymmet och erkänt rätten till tillförlitlig information. Parlamentet stöder genomförandet av rekommendationerna från partnerskapet för information och demokrati.

44. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen samt vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik.

([3]) Recommendation CM/Rec(2016)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors (rekommendation CM/Rec(2016)4 från ministerkommittén till medlemsstaterna om skydd av journalistik och säkerhet för journalister och andra medieaktörer).